

Nová verze národní metodiky hodnocení udržitelnosti budov SBToolCZ

České vysoké učení technické v Praze spolu s Technickým a zkušebním ústavem stavebním Praha a Výzkumným ústavem pozemních staveb – certifikační společností od roku 2011 provozují, spravují a rozvíjejí nástroj pro hodnocení udržitelnosti budov SBToolCZ. Jeho uživatelé mají od roku 2023 k dispozici aktualizovanou verzi, která nabídne vylepšené funkce a bude odpovídat současné legislativní, environmentální i společenské situaci.

Revize národní metodiky hodnocení udržitelné výstavby SBToolCZ byla dokončena v roce 2022. Cílem bylo mimo jiné sjednocení kritérií a jejich systematizace napříč hodnocenými typologiemi administrativních, bytových, rodinných a školských budov. Nejnověji je doplněná také metodika pro hodnocení budov terciárního vzdělávání (např. vysokých škol, univerzit aj.). Prakticky se jedná o novou verzi metodiky.

„Součástí kontroly byl i vývoj metodiky a její digitalizace s možností importu dat z BIM modelu a jejich automatického zpracování. Dalším krokem pro první

měsíce roku 2023 je spuštění on-line kalkulačky, nástroje pro hodnocení pomocí SBToolCZ,“ uvádí představitel národní platformy prof. Petr Hájek z Fakulty stavební a Univerzitního centra energeticky efektivních budov ČVUT v Praze.

Oproti zahraničním metodikám hodnocení udržitelnosti budov je nástroj SBToolCZ plně přizpůsobený podmínkám v ČR. Jako jediný respektuje místní klimatické, stavební a legislativní poměry a vykazuje také nižší náklady na zpracování certifikace. Samozřejmostí je text v českém jazyce. Současně však vychází z mezinárodně uznávaného rámce SBTool, hodnotí obdobná kritéria jako jiné zahraniční metodiky a je také v souladu s novými nástroji hodnocení udržitelnosti budov nebo například se záměry Green Dealu a Taxonomie Evropské Unie.

Důvěryhodný certifikát zvyšuje tržní hodnotu budov a svými požadavky přímo snižuje jejich provozní náklady. Pro veřejné zadavatele je průkazným doložením zohlednění environmentálních a sociálních aspektů podle požadavku zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, v platném znění, účinném od 1. října 2016. Součástí procesu certifikace je i vhodná optimalizace požadavků klientů a podpora zdravého vnitřního prostředí budov.

ČVUT v Praze zastává pozici vývojového a školicího centra, TZÚS Praha a VÚPS vykonávají roli nezávislých certifikačních orgánů. Certifikovaná metodika je postavena na třech základních pilířích udržitelnosti (environmentální, sociální a ekonomika a management) a je doplněná o čtvrtý pilíř (lokalita). Metoda hodnocení se liší pro jednotlivé typologie budov, z nichž každá má specifickou sadu kritérií.

[StavbaWEB, 23. 1. 2023]

České vize. Pět škol architektury bude pracovat na projektech pro ČR

Studentky a studenti pěti škol architektury se propojí, aby prozkoumali Českou republiku a navrhli pro ni konkrétní řešení i vize. Společný projekt Technické univerzity v Delftu, vysoké školy ARCHIP, fakulty architektury ČVUT v Praze, VUT v Brně a TU v Liberci inicioval nizozemský architekt, spoluzakladatel studia MVRDV a hostující profesor na FA ČVUT Winy Maas.

Zalesnění, národní parky, průmyslová výroba, dopravní infrastruktura, bydlení, demografie, hustota obyvatel, ekologie, sociologie nebo ekonomika. Na tato téma-

ta se studující zaměří a spolupráci využijí i pro mezinárodní srovnání. Pohybovat se budou v oblasti nejen architektury ale také krajiny a městského plánování.

Pedagogický přístup, který se opírá o relevantní data, přesto řešení směřuje k odvázným nápadům a vizím, je typický pro práci think tanku The Why Factory (T?F), který se na Technické univerzitě v Delftu pod vedením Winyho Maase již několik let podobnými výzvami zabývá.

Příkladem může být téma a následně vydaná publikace *We Want World Wonders* (Chceme divy světa), ve které studující navrhují nové divy světa. Nebo projekt *City Shocks* (Šoky pro město), který představil zásadní události, zejména v důsledku změn klimatu, které mohou města očekávat a také jak na ně mohou reagovat. Že podobné vizionářství není samoúčelné, ukazuje studentská práce, která v roce 2012 řeší zasažení planety Země virovou pandemií.

[FA ČVUT, 6. 2. 2023]

GreenWallDay

Dne 15. února 2023 si svět připomíná datum narození vynálezce živých stěn a vizionářského krajinářského architekta Stanleyho Harta Whitea v roce 1891. Přední zástupci udržitelné architektury pomocí hashtagu #GreenWallDay po celém světě oslavují a vyzdvihují krásu i ekologické přínosy systémů vertikální zeleně, jako jsou zelené fasády, živé stěny a další.

Přesto, že první patent na živou stěnu tohoto vynálezce spatřil světlo světa už v roce 1938, tato technologie se stala běžnou záležitostí až v tomto tisíciletí. Již několik desítek let získávají zelené stěny na popularitě po celém světě a stávají se stále většími, velkolepějšími a sofistikovanějšími. A to z jednoho prostého důvodu. Na světě ubývá zeleně a země se přehřívá.

„Příčin pro změnu klimatu je mnoho. Mezi ty významnější patří odvětví stavebnictví, kde je velký potenciál pro

zlepšení,“ vysvětluje Simona Kalvoda – ředitelka České rady pro šetrné budovy, která již přes 10 let vede české stavebnictví k udržitelnosti, a pokračuje: *„Přes 30 % emisí produkuje budovy, a to po celou dobu svého životního cyklu. Provoz budovy představuje dlouhodobě vysokou emisní zátěž a zelené střechy a fasády jsou jedním z řešení, jak toto zatížení snižovat.“*

Důsledky tohoto invazivního přístupu pak již několik desítek let vidíme všude kolem nás – rostoucí teploty, úbytek vody a přehřátá města. Jak uvádí ve svém bestselleru David Wallace-Wells [*Neobyvatelná země*, 2020]. Lidé, stejně jako všichni savci, jsou tepelné motory. Přehřít pro ně znamená neustále se ochlazovat. K pěti nejteplejším létům v Evropě od roku 1500 došlo po roce 2002 a panel IPCC varuje, že při současné míře emisí nás do roku 2100 čeká oteplení o cca 4 °C. Při takovém oteplení budou smrtící vlny veder v roce 2003, kdy denně umíraly 2 000 lidí, představovat běžné léto.

„Za jasných dnů od jara do podzimu dopadá na jeden metr čtvereční až 1 000 W sluneční energie. Běžně užívané a tepelně odrazivé materiály odráží až 30 % této energie – tím se přehřívají a teplem, které nazýváme ‚zjevné‘, ohřívají i okolní vzduch, který stoupá rychle vzhůru a odnáší veškerou vlhkost a vysušuje tak okolí. Piloti tento jev nazývají ‚termika‘ a nikdy jej nenajdeme například nad lesem,“ vysvětluje doc. RNDr. Jan Pokorný, CSc., a dodává: *„A víte proč? Protože pokud sluneční energie dopadá na rostliny, je efektivně zužitkována na ochlazení. Pouze 1 % paprsků rostlina využívá ke tvorbě další biomasy – ke svému růstu. Zbytek investuje do výparu vody. Jeden metr čtvereční rostlin tak své okolí chladí výkonem až několik set wattů. Příroda je nejlepší chladicí technologie.“*

„V momentě, kdy zeleň nahradíme něčím jiným, je jedno o jakou stavbu jde – jestli barák, halu na louce nebo parkoviště. Všechen ten původně obrovský chladicí výkon v podstatě vyměníme za rozpálený radiátor. [Místo polí beton. Denně v Česku zmizí 15 hektarů půdy (on-line)] A teď si ty radiátory představme ve vztahu k faktu, že v Česku denně mizí 15 hektarů půdy,“

vysvětluje Libor Musil – zakladatel rodinné technologické společnosti LIKO-S, která stojí za produkcí zeleného prototypu kancelářské budovy LIKO-Noe® a svého času první živé, industriální živé haly na světě LIKO-Vo. Obě stavby jsou kompletně pokryté rostlinami – zelenými fasádami. Díky pokrytí vertikálních ploch těmito produkty je nyní na místě ještě více zeleně než před stavbou samotnou. *„Tyto systémy již dávno nejsou okrajovou záležitostí. S každou novou stavbou bez těchto technologií ztrácíme šanci adaptovat se na nové klimatické podmínky a něco s nimi dělat,“* ukončuje Musil.

Významným ambasadorem tohoto směru stavění a osobností odpovědnou mimo jiné i za návrhy obou zmíněných slavných staveb je i architekt roku 2020, prof. Ing. arch. Zdeněk Fránek: *„Stavíme ve světě, který je tvořen přírodou. A každá stavba je brutálním zásahem. Lze říci, že jde o ‚zničení‘ kusu krajiny. Proto, co si z přírody bereme, je potřeba na stavbu navrátit. Je to věc odpovědnosti. Každá stavba v historii musela zohledňovat existenci srážek a pracovat s nimi. Architektura i stavění se od těchto principů postupně odvrátily navzdory tomu, že jde o naprosto základní funkci,“* vysvětluje.

„Nelze ale ignorovat také estetickou stránku věci. Mít stavby zahalené v zeleni je prostě krásné a inspirace v lidovém stavění předchozích národů je jasně cítit. V kultivovaném západním světě je tento návrat k původním metodám obrovský trend. Iniciativa, ze které mám občas pocit, že funguje všude jenom ne u nás. Berte to tak, že doba pyramid je pryč – tím myslím doba samoúčelných, megalomanských staveb. Teď přišla doba zahrad Semiramidových.“

Pokud vrátíme rostliny všude tam, kam lze, eliminujeme potíže s globálním přehříváním našich měst a nedostatkem vody. Systematický postup tímto směrem v podobě konkrétních stavebních projektů včetně příkladů státní podpory lze již v posledních letech pozorovat napříč celým světem. Nezbyvá než doufat, že se podobná iniciativa bude dále intenzivněji rozrůstat i u nás.

[FA ČVUT, 16. 2. 2023]

URBACT podporuje spolupráci českých a zahraničních měst prostřednictvím nové výzvy

Výměna zkušeností a know-how mezi českými a zahraničními městy, vytvoření akčního plánu reagujícího na lokální problémy i větší zapojení občanů do chodu měst. To jsou cíle nové výzvy URBACT, která se zaměřuje na síť akčního plánování.

„Sociální inkluze, podpora maloobchodní činnosti, oživení městských center, využívání brownfieldů a dalších opuštěných prostor nebo podpora start-upů a podnikatelských inkubátorů. I to jsou témata, jejichž řešením se mohou vzájemně inspirovat nejen česká, ale také zahraniční města. Nová výzva URBACT pomůže k jejich propojení a poskytne finanční prostředky pro efektivní přenos know-how,“ říká místopředseda vlády pro digitalizaci a ministr pro místní rozvoj Ivan Bartoš.

URBACT je programem EU, jenž pomáhá otevřít dveře ke spolupráci českých a zahraničních měst, a to v nejrůznějších tématech, která je aktuálně zajímavá. Ať už se jedná o sociální, ekonomické nebo environmentální otázky. URBACT propojuje města pomocí výměny zkušeností a osvědčených postupů.

Na to cílí také současná výzva v rámci programu URBACT IV zaměřená na síť akčního plánování (Action Planning Networks), která je otevřena do 31. března 2023. Prostřednictvím výzvy vzniknou sítě propojující 8–10 partnerských měst z minimálně 7 evropských zemí, aby společně řešila témata, která jsou pro ně relevantní a jsou v souladu s potřebami jejich obyvatel.

Do výzvy se mohou zapojit městské správy, které chtějí spolupracovat s ostatními evropskými městy na rozvoji

a provádění integrovaných akčních plánů v reakci na lokální problémy a cíle. Výzva podpoří výdaje na zaměstnance, návštěvy měst zapojených do sítě, navazování kontaktů na mezinárodní úrovni, vytvoření integrovaného akčního plánu zaměřeného na rozvoj v konkrétní oblasti a expertní podporu.

Výzva očekává zlepšení komunikace a zapojení občanů do chodu města, zviditelnění města na mezinárodní úrovni s možností prezentace i za hranicemi ČR, rozšíření znalostí a inspirace. V rámci jedné sítě bude přerozděleno až 850 tis. eur po dobu 31 měsíců.

V minulém programovém období se zapojilo 13 českých měst do celkem 14 sítí. Celkově od roku 2002 programem prošlo již více než 1 000 evropských měst, která participovala ve více než 150 sítích. Města mohou své partnery vyhledávat a síť vytvářet prostřednictvím nástroje pro vyhledávání partnerů na Partner Search Tool | urbact.eu.

Kontaktní místo URBACT, které zodpoví veškeré dotazy týkající se výzvy, je zřízeno na Ministerstvu pro místní rozvoj. Své dotazy můžete směřovat na e-mail urbact@mmr.cz.

[MMR, 6. 2. 2023]

Obce získají pozemky na výstavbu dostupných bytů. MMR dá na přípravu projektů až 1,6 miliardy korun

Z nové aplikace Ministerstva financí obce zjistí, které pozemky či nemovitosti mohou od státu získat na svém území. Ministerstvo pro místní rozvoj jim pomůže s přípravou projektů, přičemž upřednostní projekty pro dostupné bydlení. Na přímou podporu přípravy investic bude žádat 1,6 mld. Kč z Národního plánu obnovy.

„Převody pozemků od státu jsou pro obce skvělá šance. Právě nedostatek vhodných ploch a jejich vysoká cena mnohdy brzdí výstavbu dostupných bytů, kterou chceme

rozproudit. Ministerstvo pro místní rozvoj bude dbát o to, aby pozemky a byty poté zůstaly v rukou obcí a nedošlo k jejich nepromyšlené privatizaci jako v minulosti. Cílem je cenově dostupné bydlení například pro samoživitelky, zdravotníky nebo učitele,“ prohlásil místopředseda vlády pro digitalizaci a ministr pro místní rozvoj Ivan Bartoš.

Resort financí spustil aplikaci, která obcím umožní zjistit, jaké pozemky mohou od státu získat na svém území na výstavbu bytů. Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) poté vedení obcí nabídne pomoc při přípravě projektů. V rámci Národního plánu obnovy požadujeme na přímou podporu investic 1,6 mld. Kč. Tuto pomoc dále rozšíříme díky kompetenčnímu oddělení pro podporu investic. To se bude skládat z expertů, kteří se této problematice na úrovni vybraných institucí už teď věnují. Tito odborníci budou obcím radit například při hledání zdrojů financování a přípravě projektů dostupného bydlení. Převody pozemků obcím i podpora investic přispějí k naplnění programového prohlášení vlády.

MMR na tomto úzce spolupracuje s resortem financí a dalšími partnery. Během tohoto roku plánujeme podpořit dotacemi přípravu zhruba stovky projektů s jasnou preferencí bydlení. Důraz klademe na udržitelnost, aby podpora obcí v oblasti investic byla dlouhodobá. S resortem financí spolupracujeme také na přípravě cenových map, které nám poté umožní přesněji zacílit programy na podporu výstavby dostupných bytů.

Zmíněné kroky jsou součástí komplexní mozaiky reformy bydlení, na které MMR usilovně pracuje. Důležitou roli v ní bude hrát také Státní fond podpory investic (SFPI), který spadá pod MMR. Na duben SFPI připravuje spuštění programu Nájemní bydlení. Celkem 800 mil. Kč z něj půjde v podobě dotací a půjček na výstavbu nájemních bytů. Příjemci mohou být například obce, jimi zřizované organizace, neziskové organizace, charitativní organizace, církve a další právnické osoby.

[MMR, 7. 2. 2023]